

Oulun kaupunki

Lausunto

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

VN/6617/2025

Oulun kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä uudeksi erityislaiksi järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta sekä siihen liittyviksi lakimuutoksiksi. Oulun kaupunki on antanut 22.8.2025 vastauksensa sisäministeriön kyselyyn järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta. Aiemmin esitetyn lisäksi kaupunki lausuu seuraavaa.

Oulun kaupunki pitää merkityksellisenä esityksessä kuvattua hallinnollisen torjunnan tavoitetta ehkäistä ja vaikeuttaa järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa sekä estää laillisten yhteiskuntarakenteiden hyväksikäyttöä rikollisiin tarkoituksiin. Kaupunki pitää esitysluonnosta ja sen tavoitteita lähtökohtaisesti kannatettavina.

Kuntien toimintaan liittyvistä hallinnollisista prosesseista järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan näkökulmasta keskeisiä ovat erityisesti lupa-asiat, julkiset hankinnat sekä julkisten avustusten ja tukien myöntäminen. Jotta kunnat voivat kohdentaa toimintaansa tarkoituksenmukaisesti ja arvioida toimintaan liittyviä riskejä, ne tarvitsevat lakiehdotuksessa tarkoitettulla tavalla viranomaisilta lain sallimissa rajoissa luovutettua analysoitua tietoa sekä toimivaa viranomaisyhteistyötä.

Lakiehdotuksen 5 §:ssä esitetyn arviointikeskuksen tiedonsaantioikeuden osalta Oulun kaupunki toteaa, että säännöstä olisi perusteltua täsmentää siten, että kuntien asema tiedon luovuttajina käy laista yksiselitteisesti ilmi.

Lakiehdotuksen 10 §:ssä tarkoitettua arviointikeskuksen mahdollisuutta antaa oma-aloitteisesti tai pyynnöstä lausunto hankintayksikölle hankintalain (1397/2016) 81 §:ssä tarkoitettujen harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden arviointia varten voidaan kaupungin näkökulmasta pitää kannatettavana. Menettely tukisi hankintayksiköitä tarjoajien luotettavuuden arvioinnissa ja edistäisi osaltaan hankintamenettelyjen yhdenmukaisuutta.

Toteamme kuitenkin, että edellä esitetyn lausunnon käytännön hyöty riippuu kuitenkin olennaisesti lausunnon sisällöstä, kattavuudesta, ajantasaisuudesta ja riittävästä yksilöinnistä. Mikäli lausunto ei sisällä riittävän tarkkoja ja yksilöityjä perusteltuja tietoja, hankintayksikön mahdollisuudet käyttää lausuntoa hankintalain 81 §:n tarkoittaman poissulkemisen perusteena voivat jäädä epäselviksi. Hankintayksiköllä säilyy vastuu tapauskohtaisesta kokonaisharkinnasta, eikä keskuksen lausunnolla ole itsenäisiä oikeusvaikutuksia.

Oulun kaupunki katsoo olevan tärkeää, että lausuntoa voidaan hyödyntää osana hankintapäätöksen perusteluja ja että hankintayksiköllä on oikeus liittää lausunto tai sen olennaiset osat päätöksen liitteeksi silloin, kun se on tarpeen päätöksen perustelemiseksi. Tämä korostuu erityisesti tilanteissa, joissa poissulkemispäätös perustuu arviointikeskuksen lausunnossa esitettyihin tietoihin.

Lakiehdotuksen mukaan lausunto voisi sisältää myös salassa pidettäviä tietoja, mikäli ne ovat lausunnon käyttötarkoituksen kannalta välttämättömiä. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että hankintayksiköllä on tosiasiallinen mahdollisuus käyttää lausuntoa hankintamenettelyssä lainmukaisesti. Käytännössä tämä edellyttää, että ne tiedot, joihin mahdollinen poissulkeminen perustuu, voidaan esittää hankintapäätöksen perusteluissa siinä laajuudessa kuin sovellettava lainsäädäntö edellyttää.

Oulun kaupunki katsoo, että sääntelyn jatkovalmistelussa tulisi täsmentää lausuntojen sisältövaatimuksia sekä julkista tehtävää hoitavien, hankintayksiköiden tai lupaviranomaisten oikeutta käyttää lausuntoja päätöksenteon perusteena. Tämä vahvistaisi toimijoiden oikeusvarmuutta, yhdenmukaistaisi menettelytapoja ja vähentäisi muutoksenhakutilanteisiin liittyviä tulkintaepävarmuuksia.